

РЕШЕНИЕ

№ 3367

гр. София, 29.06.2020 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

**АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, XXI КАСАЦИОНЕН
СЪСТАВ**, в публично заседание на 05.06.2020 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Силвия Димитрова

ЧЛЕНОВЕ: Петя Стоилова

Атанас Николов

при участието на секретаря Зорница Димитрова и при участието на прокурора Милен Ютеров, като разгледа дело номер **873** по описа за **2020** година докладвано от съдия Петя Стоилова, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.285, ал.1, изр.2 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража /ЗИНЗС/, във вр. с глава дванадесета от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/.

Делото е образувано по касационна жалба на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ към МП срещу Решение №2322/04.04.2019г. по адм. д.№ 9048/2018г. по описа на АССГ, 15 състав, с което съдът:

„ОСЪЖДА Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" [населено място], [улица], да заплати на М. С. И. 150 (сто и петдесет) лева обезщетение за претърпени неимуществени вреди от незаконосъобразни бездействия на администрацията на Главна Дирекция "Изпълнение на наказанията", изразяващи се в неосигуряване на задоволителни битови и санитарно-хигиенни условия в нарушение на чл.3 от ЗИНЗС при престоя му в Затвора С., заедно със законната лихва от датата на исковата молба до окончателното заплащане на главницата, като ОТХВЪРЛЯ иска в частта над 150 лв. до 1350 лв.

Според касатора решението е неправилно, съдът е достигнал до погрешни изводи, не е съобразил действителната фактическа обстановка, не са установени действие или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с което да се нарушава чл.3 от ЗИНЗС и настъпила в резултат на нарушението неимуществена вреда в правната сфера на ищеца.

В съдебно заседание пред Административен съд София-град, касаторът ГДИН се представлява от юрк. Н., която поддържа жалба на сочените в нея основания и оспорва подадената жалба на К.. Претендира юрисконсултско възнаграждение.

Ответникът по касация - М. С. И. взема лично участие, за него се явява и адв. И., която оспорва касационната жалба и претендира разноски СГП, чрез прокурор Ю. счита, че решението е неправилно.

Настоящата касационна инстанция, след като се запозна с наведените в жалбите касационни основания и въз основа на събраните от първоинстанционния съд доказателства, намира следното от фактическа и правна страна:

М. С. И., изтърпяващ наказание лишаване от свобода в Затвора С. е предявил срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ иск за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди, претърпени по време на престоя му при неблагоприятни условия в следствения арест на [улица] в затвора С. през различни периоди, конкретно посочени в исковата молба, поради това, че следствения арест и затвора са пренаселени, храната е неприемлива като количество и качество и е приготвяна с палмово масло; към спалните помещения липсват тоалетни, а се ползват общи, има хлебарки, дървеници, гризачи, което означава, че обезпаразитяването не е ефективно; липсва пералня, одеялата се перат веднъж годишно, но не ежегодно; възглавниците са стари, а такива не се продават в лафката, не се осъществява контрол върху хигиената от инспектор социална дейност и възпитателна работа; на лишените от свобода не се предоставят почистващи препарати освен един сапун месечно.

Цената на иска за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди е 1350 лв. заедно със законната лихва от датата на депозиране на исковата молба до изплащане на всички суми.

Ищецът е задържан в арест „д-р Г. М. Д.“ на 10.05.2017г. за престъпление по чл.195, ал.1 НК. Настанен е в килия № 19 на шестия етаж, а на 21.06.2017г. е преместен в килия № 19 на петия етаж. В Затвора С. е преведен на 21.10.2017г. Ищецът на 23.11.2017г. е настанен на територията на 12-та група, в спално помещение № 14 с жилищна площ 13,20 кв. метра без санитарния възел, 16 кв. метра с капацитет трима лишени от свобода при необходимост за кратки периоди може да са настанени и повече, но при заявено желание за преместване това може да стане. И. е съжителствал с още 3 лица. Пренаселеност на помещенията съдът не е установил. В помещението има прозорци, осигуряващи слънчева светлина, отделни легла, шкафче за лични вещи, осветителни и отоплителни тела и санитарен възел с постоянно течаща топла и студена вода. Всеки втори месец между 20-то и 30-то число се извършва дезинфекция, дезинсекция и дератизация на територията на целия затвор. Всеки месец се раздават сапуни, веро, прах и обезмаслителители за лична хигиена, а лишените от свобода могат ежедневно да купуват тоалетни принадлежности по техен избор. При желание дрехите и спалните принадлежности могат да се дезинфекцират в изпарителя на затвора. Осигурява се достъп до пералнята по график.

Справка за извършените ремонтни дейности в Затвора С. в периода 01.01.2016г. – 31.12.2018г. съдържа данни за изключително остарелия и морално амортизиран сграден фонд на същия. Разпитаният свидетел Т. е заявил, че в помещението, в което е бил заедно с ищеца има много дървеници. Помещенията се третират срещу вредители, но без резултат. Впечатленията на свидетеля, че ищецът се е оплаквал от тях многократно, не се подкрепят от писмени данни по делото – не е посочено нито едно доказателство М. И. да е сезирал администрацията на пенитенциарното заведение за

проблем, свързан с условията в спалното помещение. В частта, сочеща, че ищецът е съжителствал в 14-та килия с още 5 души показанията противоречат на справката на исдвр Ев. Д., отразяваща, че в спално помещение № 14, което е 16 кв. метра, са били настанени 4 лица.

След подробен анализ на събраните доказателства, съдът е приел по отношение твърденията за пренаселеност на помещенията, че не се установява недостиг на жилищна площ съобразно стандарта, установен в чл.43, ал.4 ЗИНЗС. Килия № 14, в която е пребивавал И., е оборудвана с прозорци, осигуряващи пряка слънчева светлина и пресен въздух, осветлението е с достатъчно мощност, снабдена е с отделни легла, шкафче за лични вещи, осветителни и отоплителни тела и санитарен възел с постоянно течаща топла и студена вода, поради което по отношение на тези условия не се констатира нечовешко и унизително отношение спрямо лишения от свобода. Относно хигиената в помещенията – тя е отговорност на самите лишени от свобода, на които се предоставят средства за почистване по график, както и възможност да използват пералнята и изпарителя на затвора. Твърдението за липса на достатъчно храна, отнесено към престоя на ищеца в следствения арест е прието за недоказано.

Съдът е приел за установено от друга страна частичното бездействие на ответника да изпълни задължението, вменено в разпоредбата на чл.20, ал.3 от ППЗИНЗС, на лишените от свобода да се осигурява постоянен достъп до санитарен възел в спалното помещение. Позовал се е на показанията на св. Т. в 14-та килия, в която И. е бил настанен в периода 01.04.2018г. – 16.08.2018г., тоалетната е изолирана с недовършена дограма, не е измазано и има дупки, през които прониква миризма. Липсата на трайна преграда между тоалетната и останалата площ от спалното помещение сочи според съда на предпоставки за наличие на нездравословна жизнена среда на обитателите в килията, в т. ч. и ищеца.

Относно недостатъчното обезпаразитяване дейностите за дезинфекция, дезинсекция и дератизация не са били достатъчно ефективни и ефикасни първоинстанционният съд намира за неизпълнено от ответника изискването за хуманно и неунизително отношение, обективизирано в ненадлежно осигуряване изискванията за благоприятни санитарно-битови условия.

Предвид така установеното е приет за частично основателен иска, тъй като ищецът е претърпял неимуществени вреди, които са следствие от нарушаване на общата забрана на нечовешко и унизително отношение.

Касационната жалба е допустима. Подадена е в срока по чл.211 АПК от надлежна страна, за която съдебният акт е неблагоприятен. По същество се явява неоснователна.

Постановеното решение от АССГ, 15 състав е обосновано и правилно, а направените изводи в мотивите на решението се подкрепят от събраните доказателства. При напълно изяснена и изчерпателно описана фактическа обстановка, съдът е обсъдил всички доказателства, релевантни за постановяване на решение по предявената искова претенция за обезщетяване по реда на ЗОДОВ. Изложените в тази връзка съображения напълно се споделят, като се приема за справедливо определен размерът на присъденото обезщетение.

Искът е с правно основание чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ, по силата на който държавата и общините отговарят за вредите, причинени на граждани и юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на техни органи и длъжностни

лица при или по повод изпълнение на административна дейност. Съгласно чл. 4 ЗОДОВ дължимото обезщетение е за всички имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането. Отговорността не се презюмира от закона, затова в тежест на ищеца е да установи наличието на кумулативно изискуемите се предпоставки за отговорността по чл. 1 ЗОДОВ - незаконосъобразен акт, отменен по съответен ред; действие или бездействие на административен орган по повод изпълнение на административна дейност; настъпила вреда; причинна връзка между отменения акт, действие или бездействие и вредата. При липсата на който и да било елемент от фактическия състав не може да се реализира отговорността по чл. 1 ЗОДОВ.

В сила от 07.02.2017г. действа новата специална разпоредба на чл. 284 от ЗИНЗС, според ал.5 на която, настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното, в случаите на отговорност на Държавата по ал.1. Държавата отговаря за вреди, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3, а именно, когато се установи, че осъдените и задържаните под стража са подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. За такова нарушение се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност.

Първоинстанционният съд правилно е приел, че е налице фактическият състав по чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ, във връзка с нарушение по чл.3 от ЗИНЗС, изразяващо се в унижително отношение към изтърпяващия наказание лишаване от свобода. Такова се явява бездействието на затворническата администрация да изгради плътна преграда, недопускаща преминаването на миризми между тоалетната и останалата част от спалното помещение, което означава, че условията за живот в едно общо помещение, в което едновременно се задоволяват физиологически нужди и се живее са били нечовешки за ищеца. От констатираното наличие на инсекти в помещенията следва, че дейностите за дезинфекция, дезинсекция и дератизация не са били достатъчно ефективни, поради което отново не може да се приема за изпълнено от ответника изискването за хуманно и неунижително отношение, чрез надлежно осигуряване на благоприятни, човешки санитарно-битови условия.

При установено нарушение по чл.3 от ЗИНЗС, настъпването на вреди се предполага по силата на чл. 284, ал.5 от с. з. до доказване на противното. Тъй като презумпцията за вреди не е оборена от ответника, правилно съдът е присъдил обезщетение, чийто размер е определил в съответствие с чл.52 ЗЗД и като е съобразил мотивите на пилотното Решение на ЕСПЧ от 27.01.2015г. по делото "Н. и други срещу България". Отчел е също обстоятелствата, съставляващи проявления на нарушението на чл.3, ал.1 във вр. с ал.2 ЗИНЗС; непродължителния период на исковата претенция; характера и невисокия интензитет на породените страдания и негативни преживявания, без настъпило влошаване на здравословното състояние на ищеца.

Претендираните разноски от ответника по касация не са доказани по основание и размер, поради което не могат да бъдат присъдени.

Водим от изложеното и на основание чл.221, ал.2 от АПК АССГ, ХХІ касационен състав

РЕШИ:

ОСТАВЯ В СИЛА Решение №2322/04.04.2019г. по адм. д.№ 9048/2018г. по описа на АССГ, 15 състав, с което съдът:
Решението е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: